

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Poamnične šte. se prodajajo po 3 nv. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nv. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.
V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5.20, pol leta 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

1848-1908.

Danes je za zgodovino vladarske hiše Habsburžanov in za narode avstro-ogrske monarhije velik zgodovinski-znameniti dan. Cesar Fran Josip slavi jubilej, kakoršnega ni slavil doslej še noben člen te hiše: sedanjí naš vladar slavi danes o popolni čistosti duha in telesa šestdesetletnico, odkar je zasel prestol svojih pradedov.

Historijat te dolge dobe vladarja Frana Josipa . prinašamo na drugem mestu. Tu nam je pa dati le izraza čutstvom našega naroda ob tem jubileju.

Gigantska pojava je cesar Fran Josip kakor človek. Že dejstvo, da nosi kdo skozi dolgo dobo 60 let veličansko odgovornost, ki jo nalaga tako vzvišen poklic, in da po šestdesetih letih izvršuje svoje veliko poslanstvo. A koliki so bili vdarci, ki mu jih je prisodila božja previdnost kakor človeku, kakor očetu, kakor soprogu in kakor bratu! Malo je ljudi med smrtnimi, ki bi jim bilo vsajeno prebiti toliko krutih vdarcov, kakor jih je moral pretrpeti sedanjí avstrijski vladar kakor človek. In prebil jih je načinom, ki sili v spoštovanje in ki nam kaže Frana Josipa kakor redko in veliko pojavo.

Kar se pa dostaja vsode našega naroda v tej dolgi dobi njegovega vladanja, smemo pač povedati odkrito, da smo doživeli marsikaj britkega. Toda ne po njegovi krivdi. Kajti pod tem vladanjem so dobili narodi pogoje za vsestranski razvoj, dobili so konstitucijo in s tem možnost samodoločbe in svobode. Cesar Fran Josip je podelil svojim narodom ustavo, doba njegovega vladanja nam je prinesla državne temeljne zakone o enakosti in enakopravnosti. Da pa se ti zakoni do danes niso izvršili praktično, na tem so krive razmere, ki jim mora podrežati svojo voljo vladar konstitucionalne države. A to ravno bo na častnem mestu zabeleženo v zgodovini vladanja cesarja Frana Josipa I., da se je vsikdar čutil konstitucionalnega vladarja.

In tu je morda primeren moment, da si avstrijski Slovani stavijo vprašanje, da-li niso po velikem delu tudi sami krivi na tem, da zakoni, ki jim jamčijo svobodo razvoja, do danes niso praktično izvedeni? Priznajmo, da smo tudi sami krivi, ker nismo kazali vsikdar pravega razumevanja svojega položaja in ne tiste odločne volje, ki je bila potrebna, da prisilimo nasprotno sile

do spoštovanja našega prava, kakor ga vsebujejo zakoni.

Tudi najpravičnejši in najlepši zakon ne koristi, ako se ne izvršuje praktično, oziroma, ako tisti, ki jim je zakon namenjen, ne umejo uveljavljati tega, kar jim zakon nudi. Zakon more vsebovati najlepše pravice, ali vsiljuje jih ne nikomur. Zakon le določa pravice, izvajenje zakona pa je odvisno od vrline njih, za katere je zakon ustvarjen.

Vladanje cesarja Frana Josipa nam je ustvarilo pogoje za svobodno življenje, in če tudi slovanski narodi države niso znali ali mogli doslej zgraditi na tej podlagi svoje svobode, ostaja vendar dejstvo, ki si je moramo ravno danes posebno predočiti, da možnost za naš razvoj obstaja in da je le od njih odvisno, da to možnost izrabijo in da v prihodnosti dotečejo kar so doslej zamudili.

Največe delo pa, ki je postavilo vse politično življenje države na nove podlage, je bilo storjeno, rekli bi, na predvečer tega jubileja: mislimo demokratiziranje našega parlamenta po uvedanju splošne volilne pravice. Na tisoče poprej politično brezpravnih je prišlo do najvišjega političnega prava! Tu pa treba uvaževati, kakov je bil odpor med strankami v prejšnjem parlamentu privilegijev. Le s tem, da se je krona odločno izjavila za tako reformo, je bilo možno zlomiti ta odpor. S tem pa, da so tisoči širokih slojev zadobili svoje parlamentarno zastopstvo, pravico do sodelovanja na snovanju parlamentarizma, se je morda vendar odprla pot, po kateri pridemo enkrat do cilja, po katerem mora stremeti vsaki plemeniti človek: do narodnega pomirjenja v tej državi.

Uvedenje konstitucije, uveljavljanje temeljnega zakona o enakopravnosti in demokratiziranje volilne pravice: to so trije visoki mejniki na dolgi poti vladanja našega cesarja in slaveči danes njegov jubilej dajamo izraza iskreni želji, da bi bilo dano cesarju doživeti oni veliki moment, ko bodo te velike reforme v političnem življenju države tudi dejstveno izvedene, s čemer postane poslednja zares moderna: to je demokratska in svobodna država!

Cesarjev jubilej in Slovenci.

(Dopis).

Danes mineva 60 let, odkar vlada Avstriji cesar Fran Josip. Burni časi so bili

tedaj, ko je nastopil vlado. Največe njegovo delo je, da je uvel konstitucijo: da je postala Avstrija iz absolutistične konstitucionalna država! S tem je bila dana možnost, da pride do popolne enakopravnosti med državljani.

Pota usode niso bila Franu Josipu posuta s cvetkami. Pretrpel je mnogo udarcev kakor vladar in kakor človek. Res da je bilo mnogo krivde na tem na svetovalcih, s katerimi se je obdajal — ali prebil je junaški vse in stoji danes pred našimi očmi kakor velika zgodovinska pojava, ki zahteva spoštovanje.

In danes, ob 60-letnici njegovega vladanja, se mu v spoštljivosti klanjajo vsi narodi.

Izvestni krogi izrabljajo ta redki jubilej, da prireajo razne slavnosti. Vprašanje je, ali naj sledimo tudi mi tržaški Slovenci njihovim pozivom?

Na, mi ne smemo prezreti, da mnogi njih, ki pozivljajo na sijajna in bučna slavlja, ne vodijo ravno najvzvišenejši nameni: opozarjati hočejo na — svoj patriotizem.

Mi Slovenci smo vsikdar spoštovali svojega vladarja, ali svoje postopanje ob takozvanih dinastičnih slavnostih smo korenito spremenili. Prisilile so nas v to razne vlade se svojim postopanjem.

Uverili smo se slednjič, da naše sodelovanje na „patriotičnih“ slavnostih ne le da nam ni donosalo nikake koristi, marveč še škodo — preziranje in poveličevanje naših narodnih nasprotnikov!

V žolč bi morali pomakati pero, ako bi hoteli oživljati spomine na izvestne dogodke, ko so našinci le trpeli, ko so hoteli dajati izraza čutstvom svoje lojalnosti. Ali danes je vzvišen moment, ki ga nočemo greniti s takimi spomini.

Nekaj drugega smo hoteli povedati: kako moremo Slovenci na našem položaju najprimernejši način proslaviti cesarjev jubilej. Porodila se je plemenita ideja, naj se v proslavo jubileja uvede akcija pod geslom „za otroka“.

Tudi mi Slovenci v Trstu imamo svoje otročice, ki jih ljubimo in ki jim posvečamo vso svojo ekbr. Za to kri svoje krvi, ki bi jej hoteli dati primerne potrebne naobrazbe in jo tudi potome šolske vzgoje ohraniti svojemu narodu, prosimo že nad četrtoletja — šole.

Mari nima naš slovenski „otrok“ iste pravice do eksistence in zato tudi do pogojev za eksistenčni boj kakor „otrok“ drugega naroda? Mari ni naobrazba glavni pogoj, ki omogoča uspešno borbo v sedanjih časih budega in neusmiljenega tekmovanja? Ali ne bo moral ta naš „otrok“ plačevati krvni davek istotako kakor nemški in italijanski?!

Doslej so vse vlade častljivega vladarja, čegar jubilej slavimo danes tudi mi v dolžnem spoštovanju, direktno ali indirektno podpirale nemški in italijanski „lov“ na našega „otroka“. Na teh vladah je krivda, da še nimamo potrebnih učilnic za svojega „otroka“.

To so dejstva, ki nas silijo, da se po „svoje“ udeležimo jubilejne slavnosti. To moremo, to smemo tem lažje, ker s tem ustrezemo tudi intencijam, ki jih je izrazil sam vladar glede načina, po katerem naj se proslavi njegov jubilej.

Proslavimo vladarjev jubilej s tem, da v tem hipu posvetimo vso svojo ljubav, svoje

srce in svojo — odprto roko našemu „otroku“! A kako moremo to na najizdatnejše? Tako, da podpremo zaščitnico in največe dobrotnico našega tržaškega slovenskega „otroka“!

Letos je slavila naša šolska družba sv. Cirila in Metodija 20-letnico svojega obstanka. Dvajset let vzdržuje družba jedino šolo v Trstu za našega „otroka“. Na tisoče naše dece svoje krvi je ohranila, ki bi se bili sicer potopili v morju tujinstva.

Vsaki trošek, ki je eventualno namenjen v proslavo cesarjevega jubileja, naklonimo družbi — velikemu kulturnemu in humanitar-nemu namenu! V proslavo cesarjevega jubileja darujmo za obrazbo slovenskega „otroka“.

Rodoljubi in rodoljubke! Danes praznujejo avstrijski narodi jubilej našega vladarja. Praznujte ga tudi vi z reševanjem svojega slovenskega „otroka“. V ta namen pojte od znanca do znanca, od prijatelja do prijatelja in prosite jih, da vsakdo položi svoj obolj za slovenskega „otroka“ — v prilog našim podružnicam!

Tako bomo na najlepši in najkoristnejši način slavili cesarjev jubilej. Jubilejno geslo nam bodi: pomoč našemu slovenskemu otroku!!

Dionis.

Šest dekad.

1848 — 2. december — 1908.

(K 60-letnici vladanja cesarja Franc Jožefa I.)

II.

1858—1868.

Avstrijski absolutizem je poplačal svojo zunanjo politiko v Krimski vojni jako občutno. Mobilizacija armade v Galiciji in južni Ogrski ter podunavski nizini današnje Romunije ni imela nobenega vspeha in nobenega pomena. Izpraznila pa je državno blagajno za ogromne svote. Nobenega prijatelja ni imela v vsej Evropi; povsodi le protivnike, ki so samo prežali na ugodno priliko.

Med sardinjskim kraljem in francoskim cesarjem se nastalo v času skupne borbe pred Sevastopoljem veliko prijateljstvo. V tej italijanski kraljevini pa je bil obenem tudi sedež in ognjišče vsem tajnim zarotam, ki so hotele zadušiti avstrijskega orla, ki je plaval tedaj nad najlepšima pokrajinama Italije.

Italijanom so prišli na pomoč Francozje. Tej sili je podlegla avstrijska armada najprej pri Maženti in tri tedne na to pri Solferinu (24. junij 1859) Avstrija je morala odstopiti lepo lombardsko pokrajino sardinjskemu kralju Viktorju Emanuelu.

To je bil prvi hudi poraz pod novim cesarjem. En del Metternichove politike je bil pokopan, drugi in zadnji je doživel sedem let na to svojo pogibelj.

Absolutizem je izigral korenito, kajti absolutna vlada je možna samo dotlej, dokler se more opirati na močno vojsko. Ta je bila popolnoma dezorganizirana, posamični generali so sleparili in preskrbljena ni bila čisto niti z najpotrebnejim živlom.

Posledica te katastrofe je bila, da so dobili na dvoru premoč tisti svetovalci, ki so videli samo v ustavnem življenju dovolj kontrola za vse početje državnih organov.

Oktoberski diplom leta 1860 je obljubljal narodom večje svobodščino in nekako demokratično vladanje. Ali hitro so

začelo tudi moje trpljenje. Bil sem otožen v odsotnosti Zjinajide; nič mi ni šlo v glavo, vse mi je padalo iz rok, cele dneve sem napeto mislil na njo... Bil sem otožen... toda tudi v njeni navzočnosti mi ni postajalo lažje. Bil sem ljubosumen, svest sem si bil svoje ničnosti; srdil sem se glupo in glupo in sem plazil pred njo — in vendar me je vlekle neodoljiva sila k nji — in vsakikrat sem nehoté drhteč od sreče prestopal prag njene sobe. Zjinajida je takoj uganila, da sem se bil vanjo zaljubil, in jaz se nisem niti hotel skrivati; moja strast ji je delala veselje, brila je norce iz mene, bila je razposajena z mano in mučila me je. Sladko je biti edini izvorom, samovlastnim in neodgovornim vzrokom velikih radosti in globokega gorja za drugega — toda jaz sem bil v rokah Zjinajide mehek vosek. V ostalem nisem bil samo jaz zaljubljen vanjo; vsi možki, ki so posečali njen dom, zgubili so glavo radi nje — in ona jih je vse držala na vrvi — pod svojimi nogami. Zabavalo jo je vzbujati v njih včasih upe včasih bojazni, vrtili jih po svoji volji (to je ona nazivala: trkati ljudi enega ob drugega) — a oni tudi niso mislili na to, da bi se protivili ter so se ji radi pokorili.

(Dalje.)

PODLISTEK.

Prva ljubezen.

Povest Ivana Sjergjejeviča Turgjenjeva.

Iz ruščine prevel dr. G. G.

Razmišljeval je kasneje o značaju svojega očeta, sem prišel do zaključka, da mu ni bilo do mene, ne do rodbinskega življenja; ljubil je kaj drugega in se naslajal na tem drugim popolnoma. „Sam vzemi, kar moreš, ali drugim ne izročaj se; biti sam svoj gospodar — v tem je vsa umetnost življenja,“ mi je bil rekel enkrat. Drugikrat sem se v svojstvu mladega demokrata vpustil v njegovi navzočnosti v razsojanje o svobodi (ta dan je bil, kakor sem to nazival, „dober“; o takih prilikah se je moglo z njim govoriti o čemerisibodi). — Svoboda! je ponovil, ali veš, kaj zamore dati človeku svobodo? — Kaj?

— Volja, lastna volja da ti tudi moč, ki je boljša nego svoboda. Umej hoteti — in boš svoboden in zapovedoval boš.

Moj oče je hotel pred vsem in več nego vse drugo živeti — in živel je... Morebiti je čutil že naprej, da mu ne bo dano dolgo uživati „umetnosti“ življenja; umrl je v dobi 42 let.

Očetu sem podrobno pripovedoval o svojem posetu pri Zasjékinih. Poslušal me je polupazljivo, poluraztrešeno sedel na klopi in risaje s koncem jezdnega biča po pesku. Tu pa tam se je nasmehljaval, nekako živo in šegavo, me pogledaval in me dražil s kratkimi vprašanji in odgovori. S prva se nisem niti upal izgovoriti imena Zjinajide, toda nisem se mogel zdržati in začel sem jo neizmerno hvaliti. Oče se je še vedno dalje smehljaj. Potem se je zamislil, zleknil in vstal.

Spomnil sem se, da je velel, ko je odhajal od doma, nasediti mu konja. Bil je izvrsten jahač ter je umel davno prej, nego gospod Rerey, krotiti najbolj divje konje.

— Pojezdil li s tabo, dragi papá? sem ga vprašal.

Ne, je odgovoril in njegov obraz je zadobil običajni ravnodušno-prijazen izraz. — Jezdi sam, ako hočeš, a kočijažu reci, da jaz ne pojezdil ven.

Obrnil mi je hrbet in se hitro oddaljil. Sledil sem mu z očmi — on se je skrnil za vratmi. Videl sem, kako se je njegov klubok pomikal ob ograji; vstopil je k Zasjékinim.

Ostal je pri njih ne več, nego eno uro, a na to se je takoj odpravil v mesto in se vrnil domov še le proti večeru.

skočile vmes intrige in v februarju 1861 se je odločil vladar za takozvani februarji patent. Oktobar je obljubil federalistično podlago v monarhiji, naslednji februar je uvedel zopet strogi centralizem.

V dunajski parlament pošljejo svoje poslanca posamični deželni zbori. Ljudstvo ne voli neposredno nobenih poslancev v parlament; voliti pa so smeli v deželne zbore zopet le privilegirani stanoviti.

Dvestotri mož je sedelo v tej zbornici. Ali vsaj moralo bi jih toliko. V resnici je bila ta parlament samo rudiment avstrijskega cesarstva: Madjari so se absentirali, Čehiravno tako. Sele po šestnajstih letih so stopili v to dunajsko hišo. Sprli so se z Dunajem zlasti vsled tega, ker je cesar obljubil njih deputaciji, da se da kronati češkimi kraljem in tega kasneje ni storil. Od tedaj počenja borba Čehov za svoje državno pravo.

Istega leta 1863. ko so pričeli Čehi s svojo abstinenco, se je podal cesarjev brat Maksimilijan v Meksiko. Napoleon III. je bila nemirna duša, ki je moral neprestano brskati po svetovnem zemljevidu. Ves svet je hotel izpremeniti pod svojo egido in si tako utrditi svoj šibki cesarski prestol na Francoskem, s katerega ga je mogel pahiti slučaj usode vsaki hip. Meksikanci niso hoteli plačati dolgov evropskim dolžnikom; vzneta se je vojna; meksikanska vlada je morala bežati in novi cesar naj bi postal Maksimilijan avstrijski. Po štirih letih, ko ga je naposled zapustil tudi Napoleon, je končal nesrečni avstrijski nadvojvoda pod salvo meksikanskih vojakov kakor žrtev Napoleonovih diplomatskih intrig (1867). To je bil obenem zadnji poskus Evrope, »govoriti« na ameriškanskih tleh.

Ni še bila preboljena katastrofa na italijanskih tleh, že se je bližala druga na severu.

Otto Bismarck je postal v septembru 1862 vodja pruskega ministerstva. Pol-drugo leto poprej je umrl duševno omejeni pruski kralj Friderik Viljem in nasledoval mu je mnogo energičnejši in podjetnejši Viljem I. na pruskem kraljevem prestolu.

Za vsakega avstrijskega državnika je moral biti to glasen memento. Habsburžani so apelirali na vodstvo v Nemčiji. Bismarck je grmel proti tem aspiracijam še kakor študent göttingškega vseučilišča, tega elitnega izobraževališča v Nemčiji; ko je razkladal kasneje Frideriku Viljemu svoje naklepe, ga je primerjal kralj »gimnazijskim politikom«. Drugačen mož je bil sev Viljem I.

Bismarck je smatral za svojo glavno nalogo, da potisne Avstrijo enkrat za vselej iz Nemčije in potem združi posamične nemške države v močan rajh, ki bi mu stal na čelu vsakekratni pruski kralj.

Te svoje mladinske načrte in naklepe je izvršil Bismarck sijajno do zadnje pike. Zaradi šlezvigholandskih prepričkov med avstrijskim in pruskim namestnikom v teh deželah je provociral vojno s Habsburžani.

V štirih armadah so udri Prusi s svojimi zavezniki v Češko in porazili avstrijsko armado na vsej črti.

26. junija 1866 je bila prva praska med obema vojskama, dne 3. julija je sledil končni poraz Avstrijcev pri Kraljevem Gradcu. — V praškem miru se je moral Franc Jožef odpovedati za vselej stoletni politiki svoje dinastije v Nemčiji, ki je zahtevala že toliko krvi in toliko denarja in ki je spravila naposled vso Avstrijo na kant.

Da pride do tega spopada, je bilo jasno že prej. To priliko je hotel ugodno izkoristiti sardinjski kralj. Istega dne, ko je pruska armada na severu prestopila mejo, se je vršila na jugu že bitka z Italijani. To pot so zmagali avstrijski vojski tako na suhem kakor na morju.

Nadvojvoda Albrecht je pri Kustozzi, kjer je že osemnajst let poprej Radetzky zmagal nad Italijani, potolkel laško armado popolnoma, da si je bila dvakrat večja od njegove.

Admiral Togoethoff, ki se je izkazal že prej pri Helgolandu in v Sulinu, ob izlivu Dunava v Črno morje, je še sijajneje premagal italijansko brodogradbo pri otoku Visu. Njegov nasprotniški admiral je znani Persano Avstrija je postala s tem tedaj tudi popolni vladar na Jadranskem morju.

Ali kaj so pomagale te sijajne zmage na jugu? Sardinjski kralj je ravnal v sporazumljenju z Bismarckom in pripomogel k zmagi Prusov na severu. Zato je moral biti sedaj odškodovan: Avstrija je odstopila Benečijo.

S tem je bila potisnjeno definitivno tako iz Italije kakor z Nemčije. Obe te dve državi pa sta se pripravljali sedaj na svoje veliko zedinjenje.

Ta dezolantni položaj dinastije in monarhije so izkoristili Madjari v svoje politične namenje.

V pričetku šestdesetih let so pričeli z živahno agitacijo za obnovo svojega polcaja pred letom 1848, ko so tvorili popolnoma avtonomno državo z lastnim parlamentom in lastnimi ministri. Sedaj so bili podvrženi centralizmu ravno tako, kakor drugi narodi in druge dežele.

Veliko agitacijo so razvile ženske v to svrhu. Zlasti dame visokih krogov imajo veliko zaslug, če so Ogri tako hitro prodrli s svojim naklepom.

Fran Deak in Andrássy starejši sta bila med možmi glavnih voditelja tega gi-

banja. Takoj po dovršeni vojski s Prustjo so pritiskali Madjari na krono še enkrat in vladar se je udal.

Prišel je zgodovinski dan 26. septembra 1867, ko je bila habsburška monarhija deljena v dva velika dela in sicer tako, da je bila v eni polovici zajamčena nadvlada Nemcem, v drugi polovici Madjarom.

Mesto prejšnje centralistične ustave iz leta 1861 je bilo treba nove. Dobili smo tetačono podlago, na kateri je slovel že oktoberski diplom, ki je dovoljeval deželam neko svobodo. Iz leta 1867 izvira tudi značilen XIX p enakopravnosti vseh narodov in jezikov in pa odgovornost vlade napravljenemu parlamentu.

Avstrijski cesar se je dal kronati ogrskim kraljem in ravno tako njegova žena, avstrijska cesarica Elizabeta. Kdor obiskuje dandanes Narodni muzej v Budimpešti, vidi tam v posebnih omarah vso dragoceno opremo, ki je ob tej priliki dičila vladarja, vladarico in druge dostojanstvenike. Na stenah vise slike, ki kažejo gorostasni pomp, s katerim je bila obhajana ta slavnost.

Ob koncu drugega desetletja je vzrastel cesarju po katastrofah v Italiji in Nemčiji vendar-le vsaj up, da stopa v lepšo bodočnost. Premagane so bili najhujše bolečine, ki jih je mogla prestati monarhija: bila je na zunaj kokor na znotraj korenito in brezobzirno operirana, z ostrimi noži in s prelivenjem mnoge krvi.

Tržaško Slovenstvo in socialna demokracija.

Govor dra Rybaja na javnem shodu politič. društva »Edinost« dne 29. novembra 1908.

Polom socialno-demokratske stranke.

V tem ordino di giorno je predlagal Pittoni, naj izvolijo 15 mož, ki naj študirajo, kako bi se moglo popraviti, kar se je pokvarilo. Ta predlog vsebuje veliko nezaupnico za moža, ki so doslej sedeli v izvrševalnem odboru, generalom, ki so vodili stranko. Priti morajo torej novi možje. Pittoni je predložil tudi listo teh mož, ki naj rešijo ladjo, ki je v veliki nevarnosti.

Ali že glede sestave te liste niso bili na sestanku vsi jednakega mnenja. Drugi so predlagali še boljše možje (Veselosť). In potem so se oglašili tretji se svojim ordino di giorno, v katerem so izrazili, da nimajo zaupanja do predlaganih mož in so menili, da tudi ti ne opravijo nič. (Ponovna hrupna veselost).

Vidimo torej, da niti tu se niso mogli zjediniti in so se marveč pred javnostjo prepirali o vrednosti in sposobnosti svojih mož. To nam najbolje kaže, kake razmere vladajo v tej stranki.

Pa poročajo se morda, da take razmere vladajo le v italijanski socialni demokraciji, naša jugoslovanska pa da napreduje. Saj se je ob nje obnebe prikazala nova zvezda... (Viharna veselost. Razno vsklikanje). Čitajte le »Delavski list«. Tam se posebno naglašajo, da sta italijanska in jugoslovanska socialna demokracija tesno spojeni med seboj. Napredek ene pomenja napredek druge, potem pa pomenja tudi nazadek ene tudi nazadek druge. To je znak, da sta obe socialni demokraciji tako tesno združeni kakor sija meška dvojčka (Smeh). Če je eden obolel, mora biti bolan tudi drugi in če eden umre, mora umreti tudi drugi (Ponovna veselost). In sedaj bi hoteli naši socialni demokratje, naj se naši delavci izročijo na milost in nemilost tej bankrotni stranki. A višek vsega je, da bi hotela ta stranka celo prepovedovati postavljanje kandidatov! (Vsklikanje).

Ozrmo se malo nazaj, da vidimo, kako je bilo v prejšnjih časih. Starejši naši ljudje se spominjajo, kako so pred kakimi 20. leti prvokrat nastopili novi apostoli, ki so jeli propovedovati idejo internacionalizma. Bilo jih je tedaj tudi med našimi poštenimi delavci, ki so verovali lepim besedam. Z najboljšim namenom so pristopili k socialno-demokratski stranki. Mislili so, da s tem koristijo svojemu narodu.

Njihova vera je bila umerna. Tedaj je bil naš narod v Trstu v zelo žalostnem položaju — tako v mestu kakor po okolici. Italijani so kruto odbijali vsako in tudi najnujnejšo našo kulturno zahtevo. Proganjali so nas tudi na gospodarskem polju. Naše ljudi so gonili iz služb, proganjali so celo naše siromašne mlekarice. A tedaj je bilo na slovenski strani le malo inteligence. Ljudstvo je obupavalo in ni videlo, kako bi se moglo ohraniti na gospodarskem polju in si očuvati svojo narodnost. Tedaj so celo po naši okolici nastopili naši ljudje, ki so svetovali, naj se naši združijo z Italijani. V ta namen je bila ustanovljena zloglasna Concordia. Resni in žalostni časi so bili to, ki so imeli odločiti nad usodo našega naroda na tržaškem ozemlju. Ni čudo potem, da je našim nekako odleglo, ko so čuli novi mednarodni evangelij in da so si mislili: podpirajmo socialno demokracijo, ker s tem podpiramo tudi sebi.

Pristopilo je torej tudi mnogo naših in so zahtevali celo svojih zastopnikov v odboru. To so tudi dosegli. V odboru sta bila dva naša znana delavca. Ali kmalu so se našim odprle oči, ker videli so, da socialistična stranka umeva svoj internacionalizem tako, da le Slovenec mora biti internacionalen, da se mora odreči svoji narodni zavesti, Ita-

lijan pa sme — ostati Italijan! (Burno prijetanje in vsklikanje). Italijan, če tudi je socialni demokrat, sme ostati Italijan, le Slovenec naj se izneveri svoji narodnosti. Naši so se kmalu prepričali, da tudi tisti, ki so vodili socialistično stranko, so ravnotako šovinistični Italijani, kakor kaki Venezijani in družba. (Prijetanje po vsej dvorani). Tu se spominjam pokojnega Učkarja. To je bil sicer — in to moram odkrito priznati — osebno popoln poštenjak, ali v narodnem pogledu je bil ravnotako odločen kakor Venezian.

Ko so torej naši videli vse to, so jeli zopet zapuščati socialistično stranko in se pridružili zopet naši stranki, katere pravzaprav niso nikdar zapustili. In napovedali so boj lažjivim prorokom. (Pride še).

Odlikovanja povodom cesarjevega jubileja.

Elizabetni red drugega reda je dobila: Aglaja plemenita Manussi roj. Ralli v Trstu; naslov vladnega svetnika: šolski svetnik, ravnatelj realke v Ljubljani Rudolf Junowicz; naslov šolskega svetnika: ravnatelj hrvatske drž. gimnazije v Pazinu Ivan Kos, okrajni šolski nadzornik v Trstu dr. Mihael Stenta; naslov cesarskega svetnika: praktični zdravnik v Opatici, dr. Julij Cohn. praktični zdravnik v Lovranu dr. Albion Eder, ravnatelj kmetijske družbe Kranjske v Ljubljani Gustav Pirc, vpok. poštarnavna-telj tržaške komercialne banke v Trstu Gustav Sterle; zlati križec za zasluge: viši poštni kontrolor v Trstu Guido Anderlich, vpok. brzojavni oficijal v Trstu Rudolf Arming, župnik v Gorjah (Kranjsko) Ivan Ažman, župnik v Srednji vasi v Bohinju Ivan Berlic, tajnik trgovinske in obrtne zbornice v Gorici Anton Bisiach, praktični zdra. v Ljubljani dr. Demeter vit. Bleiweis-Trsteniški, dušobrižnik v ženski kaznilnici v Begovih Ivan Cuderman, župan v Fiumellu, Leonard Dean, župnik v Bernu (Istra) Josip Grašič, viši poštni kontrolor v Ljubljani Jernej Grošelj, učitelj in dušobrižnik v jetnišnici deželnega sodišča v Trstu Matej Gršković, finančni komisar v Trstu dr. Oskar Held, glasbeni vodja »Glasbene matice« v Ljubljani Matej Hubad, rudarski upravitelj v Idriji, Josip Kropač, okrajni komisar v Čeraomlju Anton Merk, Barbara Nagl v Trstu, viši komisar finančne straže prvega razreda v Ljubljani Jurij Pfeifer, koncipist pomorske oblasti v Trstu Ambrož baron Ralli, župnik v Adlešicah (Kranjsko) Ivan Saselj, viši revident c. kr. priv. Južne železnice, postajenačelnik v Ljubljani, Fran Schuster-schitz, župan v Cerknici, Fran Serko, viši davčni upravitelj v Ljubljani Ivan Skušek, računski revident pri namestništvu v Trstu, Rudolf Uricio, župeupravitelj v Juršičih (Istra) Josip Velikanje, župan, okrajni šolski nadzornik in nadučitelj v Trbovljah, Gustav Vodusek, lekarnar v Lovranu Adolf Pacifico de Zonka; zlati križec: župan v St. Vidu Anton Belac, jetničar v Rovinju Tomaž Flegar, voditelj rokodelske šole v Idriji, Marija Kavčič, nadučitelj v Voloskem-Opatici Julij Miran, okrajni komisar v Gradiški, Fran Mlekuš, nadučitelj v Černomlju, Fran Setina, nadučitelj v Vipavi Anton Skala, nadučitelj na Igu, Fran Trošt, župan v Zuzemberku Ivan Vehovec. Srebrni križec s krono: Uradnik avstrijskih železnic v Trstu Ivan Daneč, poštni poduradnik Fran Gruden, inspektor policijske straže v Trstu Martin Lichtenegger, učitelj v Gaberjhi (pri Rubijah), Tomaž Lukančič, poštni poduradnik v Trstu Fran Mallich, župan v Idrijskem pri Kobarižu Anton Monfreda, jetniški paznik v jetnišnici deželnega sodišča v Trstu Martin Samec, uradni sluga pri namestništvu v Trstu Fran Stika. (Zvrsetek).

Napetost med dunajskim in petrograjskim dvorom?

List »Die Zeit« je dobil iz Petrograda poročilo, da je v tamošnjih marodavnih krogih napravilo velik utis dejstvo, da se pogreba velikega kneza Aleksija ni udeležila nikakav avstrijska deputacija polka št. 30, ki mu je bil pokojni veliki knez polkovnik. Ta neudeležba da ima demonstrativen značaj protesta proti temu, da je bilo potovanje velikega kneza Mihaela na dunajski dvor, kjer je imel veliki knez sporočiti cesarju Franu Josipu carjeve častitke k jubileju, suspendirano na carjev ukaz pod pretvezo žalovanja po velikem knezu Aleksiju. Po tem se sodi, da je med obema dvoroma nastala napetost radi zadnjih političnih dogodkov.

K tem vestem v rečenem dunajskem listu bi bilo pripomniti dvojno. V prvo je »Die Zeit« znana kakor list, ki se rad lovi za senzacijami in čegar vesti treba vsprejemati z največjo rezervo; v drugo pa javljajo listi, da je ruski car pred nekoliko dnevi odpisal pismo, v katerem najsrčneje čestita našemu cesarju povodom vladnega jubileja. To pismo — tako dostavlja se ono poročilo — je sestavljeno v najtoplejših izrazih.

Iz vsega je sklepati da smrt velikega kneza Aleksija ni bilo nikakav pretveza, ampak resnični vzrok, da je potovanje velikega kneza Mihaela na Dunaj izostalo.

Da se nazori petrograjskega in dunajskega dvora ozirom na reševanje balkanskega

problema ne pokrivajo v vsem — s tem treba že računati. Marsikaj bo treba še pojasniti in iskati izhoda iz marsikatega nesoglasja — to je v naravi stvari. Na Balkanu so angažirani veliki interesi, a glavna interesanta sta Avstro-Ogrska. Naravnost nezmislj pa je, ako se ruski diplomaciji hoče podtikati, da bi bila vspricho velikih vprašanj, ki jih treba reševati z največjo resnostjo, hotela ozlovolejati drugega interesanta s takimi nizkotnimi sredstvi.

PETROGRAD 1. Oficijozna »Rossija« se v daljšem uvodnem članku bavi s poročili, objavljenimi v zadnjem času v inozemskih listih o tajni pogodbi med Avstro-Ogrsko in Rusijo in specijelno z znanim člankom »N. Pester Jouruala«, katerega pisec je bil, kakor se zdi, avstroogrski diplomat, ki so mu znana pogačanja na berlinskem kongresu.

List piše: Vpričo takih iz Avstro-Ogrske izhajajočih odkritij, katerih namen je dovolj jasen; smatramo za potrebno spomeniti, da ni bila svoječasno tajna avstroogrška pogodba iz leta 1876 in 1877 doslej priobčena v besedilu, ni bila pa že davno nikakav skrivnost. »Rossija« navaja tudi zgodovino, kako je pogodba nastala, in dejstva tajne leta 1876 v Reichstattu sklenjene pogodbe med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Nadalje navaja »Rossija«, da so bili pogoji, predvidjeni v Reichstattu, začetkom leta 1877 spremenjeni na v prid Rusije in Slovanov. List pripomnja, da je bil vzrok tem spremembam v dejstvu, da se je morala Rusija umešavati v boj južnih Slovanov s Turško in da je bila za Rusijo brez-pogojna potreba, da si zavaruje prijateljsko nevtiralnost Avstro-Ogrske. List se pri tem sklicuje na tajno vojaško pogodbo z Avstro-Ogrsko od 3. (15.) januarja 1877 in na politično konvencijo od 6. (18.) marca, ki sta bili podpisani mesec dni pred začetkom rusko-turške vojne. — Teritorialna prirast, izgovorjena za obe državi, je pozneje na berlinskem kongresu zadobila le za Rusijo obliko konečnega utelesjenja, dotim je bila za Avstro-Ogrsko »aneksija Bosne in Hercegovine«, o kateri je bilo govora v avstroogrsko-ruski konvenciji od leta 1877, glasom berlinskega traktata spremenjena v »okupacijo«, s pravico, da sme monarhija imeti posadke tudi v novopazarskem sandžaku.

K temu že znanemu dejstvu je valed indiskrecije nekega avstrijskega publicista sedaj dostaviti še nov podatek. »Neues Pester Journal« ve o rusko-avstroogrski separatni pogodbi. Dvomi se lahko o koristi in primernosti takih razkritij, ako je pa vsebina tajnega spisa, priobčena po osebni, kateri je spis znan, smatramo za najbolje, da se izognemo vsakemu nesporazumu, da navedemo točno izraza tajnih spisov.

Znano nam je, da sta dne 1. (13.) julija knez Gorčakov (ne pa Suvalov in Urbi) in Andrássy res podpisali tajno deklaracijo.

Potem ko je »Rossija« navedla dotično mesto deklaracije, zaključuje: Mi nikakor ne želimo polemizirati s piscem članka v »N. Pester Journalu«, vendar je po našem prepričanju vseeno, kaka je resnična označba aktov; ista seveda ne more uplivati na sedanjí položaj v vprašanju Bosne in Hercegovine.

Separatne pogodbe, kakor je bila n. pr. ona, sklenjena pred 30 leti med Avstro-Ogrsko in Rusijo, niso v stanu na katerikoli način spremeniti splošni evropski značaj tega vprašanja. Resničnost takega razumevanja potrjujejo principijelne določbe, vsprejete od zastopnikov vseh velesil na londonski konferenci leta 1871. V teh določbah so velesile kakor bistveno načelo mednarodnega prava priznale, da se nobena vlast ne sme zebiti svojih obveznosti, ki jih je vsprejela v svojih starih pogodbah, niti ne sme sklepe drugače spreminjati, kakor s privoljenjem dogovornih vlasti. Zato se zamore pravni položaj Bosne in Hercegovine, ki je bil na berlinskem kongresu glasom splošnega evropskega sporazuma oficijelno določen, zekonito spremeniti le po splošni evropski pogodbi.

Nemški burši pobivajo šipe.

Iz Gradca poročajo: Nemški burši so večeraj ponoči napadli hišo v St. Leonardski ulici št. 4, kjer ima svoje prostore slovensko akademsko društvo »Triglav« in pobili oudi vse šipe. Na vseučilišču so sneli in odnesli »Triglavovo« desko in poškodovali vse deske ostalih slovenskih in italijanskih akademskih društev.

Drobne politične vesti.

Vojaške konference na Dunaju. Prve dni meseca decembra se bo vršila pod predsedstvom cesarjem vojaška konferenca, ki se bo bavila s personalnimi vprašanji v visokih vojaških razredih. Konferenca se udeležijo tudi prestolonaslednik, vojni inspektorji in vojni ministri.

Dnevne vesti.

Iz finančne službe. Kontrolor deželne finančne blagajne v Inomestu Silvij Dejača je imenovan ravnateljem deželne finančne blagajne v Trstu, carinski nadzornik Fran Strekelj je imenovan višim carinskim nadzornikom.

Ali je tudi to kulturno? Te dni, ko je bilo tu v Trstu vse tako neznansko navdušeno, se je bilo zgodilo okoli poludne, da je šlo mimo Chiozze neko dekletce iz slovenske

ljudske šole na Acquedotto. Mislimo, da bo uverjen vsakdo, to dekletce ni demonstriralo proti Italijanom in da ni žalilo njihovih vzvišenih čustev. Ali — razburkano jezero italijanskega navdušenja je hotelo imeti svojih žrtev, pa bila to tudi nedolžna slovenska ljudskošolska dekletca. Ne vemo, kako so junaki pogrdili, da je to otrok slovenskih starišev, dejstvo pa je, da so ga jeli obmetavati z blatom!!

To je junaštvo! Sramota! Je-li so taka dejanja tudi znaki tiste italijanske kulture, ki daje baje Italijanom posebno pravico do univerze. Taki posurovljeni dečki spadajo že v kako drugo šolo, kjer bi se rabilo tisti znani instrument; s katerimi so v davnih časih šomestri delili modrost učencem, položenim — čez koleno.

Na c. k. dunajski akademiji upodabljajo čih umetnosti (slikarski oddelek) je napravilo vsprejemni izpit za šolsko leto 1908—1909 nad 200 dijakov večinoma Nemcev. Vsprejetih je bilo samo 37, a med temi dva Slovenci: Zmagoslav Cotič iz Trsta in Josip Pungartnik iz Vranske pri Celju (Savinjska dolina). To sta jedina Slovenci na slikarski visoki šoli na Dunaju. — Njima ne čestitke!

Grozodejstva tržaške policije. S kako infernalno zlobnostjo informujejo tukajšnji irredentovci javnost v Italiji to nam priča neka vest v milanskem "Corriere della Sera" v kateri se pripoveduje, da je neki stražar neki dami kar — odtrgal ušesa. Nadalje — laže dotični korespondent: "V hipu, ko vam brzojavljam, se je raznesla po mestu vest, da je dotični stražar umorjen".

Če "Corriere della Sera", ki velja kakor eden najresnejših listov v Italiji, prinaša take vesti, kako pišejo še le drugi rokojnjači, ki jih je Italija polna!!

Tedencijska taci poročila je jasna: z neravnimi lažmi se hujša javno mnenje v Italiji, ki naj sili Titttonija, da pošlje na Dunaj svoje ukaze, pred katerimi ima naš Aehrenthal tako grozen respekt, da se njegova glasila kar pahaja za naše Italijane in žalijo ves slovenski jug monarhije, opisujejo nas kakor nekulturen narod, ki naj molči v kotu in naj se nikar ne oglasa s kakimi zahtevami. Niti to ne ženiira gospoda Aehrenthala, da naši Italijani nesramno žalijo avstrijsko policijo, podtika je najrjeja grozodejstva.

Tako fabriciranje laži o tržaški policiji pa je poučno v toliko, ker moremo po njem soditi, kako še le lažejo proti nam Slovanom! Komični prizori iz sedanjih demonstracij. Pregledi smo:

Prvi dan šolske "s avke" se je pri Obizzo nabrala gruča srednješolcev. Eni so nagovarjali naj bi šli pred gimnazijo, drugi so silili pred realko. Eden izmed teh "možakov" s kratkimi hlačami pa je menil: "Spettemo qua adesso vegnera i scavi!" (Misli je valjda na slovenske srednješolce.) Neki bolj pameten deček je posvaril kratkohladeča, naj bo oprezen, češ, da je oko'o vse polno vohunov — in res je bil tam naroden "vohun", ki je pazil na dejanja laške mularije!

Ko so vodili po mestu ono petorico dunajskih junakov, je neka slovenska žena rekla: "Tržačani so pa res dobri ljudje, ker nosijo po mestu — dva Slovence, dva Zida in le enega Tržačana! Ker je to izgovorila v laškem jeziku, med demonstranti — so jo ti pogledali postrani, a rekli niso nič!

Žena je imela prav. Vsaj kar se tiče Muleja, ki mu je bil pok. oče toliko Slovenec, da ni znal niti laško dobro, a mati je bila rojena v Plužni pri Bovcu!

V ulici Stadion je bilo, ko so dijaki "promenirali" (bilo jih je mnogo malih in v kratkih hlačah). Neki gospod je rekel svojemu težaku: Pojdi po metlo! Na vprašanje težaka, čemu da potrebuje gospod metle, je menil prvi: Zato, da zapodimo to ceumno mularijo!

Dne 28. t. m. opoldne so dijaki demonstrirali v ul. Rossetti. Z oken so jim mahali z rokami, a neka "gospa" je mesto rute rabila — rjuho!

Več slovenskih radovednežev, nahajajočih se med šolskimi otroci, je vpilo: "Kaj nimate rute, da morate ravno bolhe stresati na ulico!" Pahi (Labi) so debelo gledali — rekli pa niso nič ker ni bilo straž v bližini, ki bi jih hranile za slučaj potrebe!

Minolo soboto je otročarija demonstrirala po ulicah. Ljudskošolski otroci, vračajoči se domov iz šole, so pa vpili za demonstranti: Treves, Treves!

Treres ima zavod za prvo pomoč in se peča največ z — blazinami. V Trstu je navada da se kega, ki je napravil ali raket kaj neumnega — straši s Trevesom.

Kakor vidite, imamo v Trstu lepih in celo komičnih zabav!

Za veliko Trubarjevo slavnost vršijo se nastopne pevske vaje: 1) za mešani zbor v četrti 4. in tri četrti (Via S. Francesoo) 2) za moški zbor v petek 4. t. m. ob 7. zvečer v "Slavjanski čitalnici" (Narodni dom.) Da nihče ne manjka!

Združena odbora. Iz Padrič 27. nov. Pred par dnevi sem namenil odvesti svojega konja na semenj v Sežano, z namenom, da ga tam prodam. Zato pa je treba imeti petni list za živino. Grem torej k načelniku v Bazovico in ga naprosim naj mi napravi živinski potni list, katerega sem potreboval.

A glej, načelnik mi je prošnjo odklonil in izjavil, da mi tega potnega lista ne napravi, ker sem doma iz Padrič. Jaz sem [ga

prepričeval, da bi bilo to krivično, da ne bi imel pravice prodati svojega konja samo za to, ker sem iz Padrič. In še enkrat sem odločno zahteval od načelnika, da mi napravi dotični list. G. načelnik pa se ni dal prepričati na noben način in me je celo zavrnil, češ: da nismo še v Srbiji, da bi mogel jaz od njega kaj zahtevati. In res nisem dobil potnega lista, čeravno spolnjujem vse svoje dolžnosti kakor običinar. Moral sem iti v Sežano in tam plačati živ. list se štirimi kronami. Mesto da bi načelnik skrbel za blazor svojih občanov, in še provzročuje škodo. Mslim, da bi bilo dobro, če izre javnost o tem in naidejam se, da se taki slučaj ne bodo ponavljali in da se ne zgodi več kaj takega.

Anton Grgič,
Padriče št. 55.

Predvečer cesarjevega jubileja v Trstu.

Včeraj zvečer se je naše mesto ognilo v slavnostni plašč. Ob 7-15 min. sta krenili godbi 97. pešpolka in bosanskega polka iz vojašnice preko ulic Caserma, S. Antonio, Corsa in Velikega trga pred namestništvo. Na čelu so korakali v paradi, a brez orožja vojaki 97. polka, za obema godbama so korakali pa vojaki bosanskega pešpolka.

Pred namestništvom sta godbi svirali tri komade, ter se potem podali pred vilo Neker, kjer biva poveljnik vojne mornarice. Tudi tam sta godbi svirali parkomdov in se potem po ulici ss. Martiri, Cavana, velikim trgu Cerzu, ulici S. Antonio in Caserma vrnili nazaj v veliko vojašnico. Okolu 8. ure so krenili v spredu po mestu patrijotična društva in obe društvi veterancev z dvema godbama, zastavami in bakljami. Sledilo je spredu jako veliko število občanov. Ves večer ni prišlo do nikakih incidentov, le tu pa tam se je iz kakega varnega kotička začulo kak opasamično zvižganje. Vojaki, skoraj izključno Slovani, so v spredu zaporedoma vsklikali: "Vivo!"

Mesto je bilo nepričakovano dobro razsvetljeno, lahko rečemo, da je bilo tri četrtine vseh oken razsvetljenih. Razsvetljena so bila tudi vsa vladna poslopja, banke in drugi javni zavodi. Na magistratu je bilo (iz ekonomičnih ozirov) razsvetljeno prvo nadstropje in še to jako bomo. — Okusna je bila razsvetljava "Narodnega doma", divna naravnost ona Dreherjeve pivovarne pri Sv. Ivanu. Krasno je bilo videti tudi razsvetljavo v okolici. Parniki v pristanišču so bili razsvetljeni z lampijoni in na mesto so metali žarke luči električni rafektorji.

Z Lloydove stacijske ladije, vsidrane tik pomola sv. Karola so prižigali krasne umetne ognje. Po vsem obrežju, na pomolih, na velikem in sploh po glavnih mestnih ulicah se je kretala ogromna množica ljudi. Ob 9¹/₂ je bil konec razsvetljave in tudi množica se je polagoma razšla.

Ljudstvo se je v očigled pravkar minulim demonstracijam balo, da pride do kakih večih izgrediv, ki bi bili v tem slučaju postali lahko osodepolni, a zgodilo se ni nič posebnega. Pri irredenti velja pač načelo: Strah je vrag! Pripoveduje se pa, da je dobil predsednik patrijotičnega društva (Società patriotica) pismo, v katerem se mu grozi s smrtjo, ako se udeleži spreveda.

Predsednik pa se je s svojim društvom udeležil spreveda in vsklikalo se je v sprevedu precej živabno in navdušeno, ali kakor se vidi ubit ni bil nikdo.

Pripoveduje se tudi, da se je neki irredentovec hotel preobleči v žensko obleko, da bi pod krilo skril bombo in jo vrgel med manifestante. To so pa bile najbrž prazne govorice. Radi neposlušnosti redarjev sta bili aretirani le dve osebi.

Danes bo mesto okrašeno z zastavami in dopoldne se bodo vršile v cerkvah vseh veroizpovedanj službe božje. Popoldne bodo vse prodajalnice zaprte, nekatere celo zjutraj, izlasti za tobakarne.

Učitelj se želi oženiti z damo, ki ima kaj premoženja. Le resne pomudbe, če mogoče se slika, se vsprejemajo pod šifro "Marija" Trst, pošta Piazza Tomaseo, poštnošteč.

Direktni dovoz štajerskih kokoši in aje. Specijaliteta: Graške Poulands. Cene dogovorne. — Postrežba na dom. Ulica Campanile št. 15.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najvspešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

je Tekočina GODINA

prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakobu in Josipa Godina, lekarna „All' Jgea" Farneto 4

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne odpošilja manje od 4 steklenic proti poš. povzetju ali proti anticipatni pošiljavi zneska 7 K franko poš. in zavoja

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon št. 1402 (poleg cerkve sv. Antona Novega) Telefon št. 1402

Zaloga oprava ulica Massimo D' Azeglio št. 18

Priraja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence iz umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perli.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Cene nizke, da se ni bati konkurence.

HENRIK STIBELJ in drugi.

Prodajalnica manufaktur. blaga

Enrico De Franceschi

Filijalka ulica delle Poste šte. 10

je prejela za jesensko in zimsko serono

bogato izbero blaga za ženske obleke

pletanine, fuštanjev, trliža in izdelanega perila za moške in ženske.

ANTON JOGAN, mizar

Sprejme vsakovrstna naročila in popraviljanja.

Ima vedno pripravljeno pohištvo za spalne in jedilne sobe ter kuhinje. TRST — ulica Farneto 45.

ANTON REPENŠEK

knjigovez v Trstu, via Cavour 9

priporoča slavnemu občinstvu

svojo moderno urejeno delavnico.

v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah.

SVOJI K SVOJIM!

F. Pertot

urar 2. vrste

Trst ul. Poste Nuove 9

V prodajalnici jestvin

Domenico Moretti

Trst, ul. Giuseppe Gatteri št. 20

vogal ulice Farneto

prodaja se po neizmernejših cenah sladkor, kava, riž, zmesi, moke, naravno maslo surovo in kuhano, vino, pivo in likorji v buteljkah itd. Specijaliteta praških in S. Danjelskih gnatij. Poštne pošiljave po zmernih cenah.

Tržiška tovarna za olja, mazilo za vozove, kemiški proizvodi

Kollar & Breitner

Tovarne: Katram, Asphalt, Karton za pokrivanje, lesni Cement, Karbolinej, Naftalina „GROSSOL“ itd. itd.

Grossol

za sedaj priznane kakor najbolje in najtrajnejše mazilo, ki ohranja nove in stare plasti na asfaličnih kartonih, skrilnih ploščah in vsakovrstnem lamarinu.

Asfaltirani kartoni, izolatorni kartoni, lesni cement, karbolinej, karbolna kislina, asfalti in drugi proizvodi iz asfalta in katrama, opolizla olja, mast za stroje, mazila za vozove, priznane in najboljše znamke (registrirane) mast za vagono, mast-vaselina za kože, mast za orožje, voščilo za čevlje itd.

Tovarna in pisarna v TRŽIČU (Monfalcone) pri Trstu.

Cine-Music-Hall-Mondial

Edini v Trstu. Ul. dell' Istria 6, Hrib sv. Jakoba. Edini v Trstu.

Žive in govoreče slike.

Vsako soboto in sredo nov vsprej, absolutne novosti.

Od srede 2. do petka 4. decembra:

GROZNA ŠALA

žaloigra.

Eden ali potovanje do

lune.

Krasno barvano.

Cinemusic:

J LOVE A LASSIE

se ponavlja na splošno zahtevo.

Zaljubljenec v začetku.

komično.

CARLO GORTAN

Zaloga olja - Trst - V. Santa Caterina 13.

Prodaja na veliko in na drobno
TELEFON 865.

Povodom šestdesetletnice cesarjevega vladanja potiva danes vse delo v tržaškem telnem zavodu. Podjetje je dalo delavstvu ob popolni dnevni mezdi ves dan prosto.

Tržaška mala kronika.

Stanje laškega dijaka Fonda, ki je bil ranjen na Dunaju povodom zanih izgrediv in je te dni prišel v Trst, ter so ga tu na glavi operirali, se je včeraj poalabalo. Imel je močno mrzlico in je blede. Fonda je postal vsled dobljene rane zelo nervozen.

Neki drugi dijak, ki je bil tudi ranjen na Dunaju, je prišel včeraj v bolnišnico, kjer mu obvezali rano, ki jo je bil dobil na hrbtu ob desni roki.

V morje je padel v minoli noči okoli polnoči 28-letni Anton Cadet, stanujoč v ul. Olmo št. 11. Dva pasanta sta ga potegnili iz morja, neki redar ga je, potem spremil domov.

S kripice je padel v nedeljo 21-letni J. Poropat iz Dan v bužetski občini in se je težko razil na glavi. Vprejeli so ga v IV. oddelek tukajšnje bolnišnice.

Pestunja Ivana Gregorič, o kateri smo včeraj poročali, da je v nedeljo s 6 mesecev starim otrokom svojega gospodarja Barlovca odšla z doma, se je včeraj ob 10. uri predpoludne povrnila. Popolnoma mirno je pripovedovala, da je prebila noč pri svojem bolnem svaku v Rocolu.

Koledar in vreme. Danes: Bibiana dev. — Jutri: Franšek Ksaver sp. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 10 Cels. Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Večinoma jasno, samentertja megleno. Zmerni vetrovi. Temperatura hladna. V začetku lepo, potem motno.

Društvene vesti.

Telovadno društvo „Tržaški Sokol“
Brate pevce se opozarja, da je danes in jutri (v četrtek) pevska vaja točno ob 7 uri in pol. — Pozivlja se jih, naj pridejo točno in zanesljivo! Na zdar!

Tržaška gledališča:

FENICE Danes zvečer ob 8. uri se ponovi opereta „La marchesa di Giallo“. Jutri se zopet uprizori opereta „Tri želje“.

V petek bo družba uprizorila novo opereto: „Majhne vestalke“.

POLITEAMA ROSSETTI. Danes zvečer bo druga predstava družbe De Sanctis s komedijo „Soproga doktorja“.

Nar. delav. organizacija

Javni shod v Boljuncu. Za odsotnega predsednika Jos. Pangarca je otvoril shod g. Ota Levro in je podal besedo tov. Šorn-u, ki je v poljudni besedi raztolmačil namen in pomen N. D. O. ter je ob jednem pozival, da se Boljuncani mnogostevlino vpišejo v podružnico N. D. O. v Dolini. Govorili so še pred precejšnjem številom občinstva gg. Križmašič, Urbančič, Sancin, Veturini in dr.

Odbornikom N. D. O. se naznanja, da se danes seja radi praznovanja današnje, dneva ne bo vršila odborova seja, ki je preložena na jutri v četrtek dne 3. t. m. ob 8. uri.

Za Miklavža, ki obdaruje otročiče členov N. D. O. v nedeljo pop. ob 4. uri, so darovali sledeči: Rovani Vekos. 1 knjigo, Kranjc J. 40 stot. Furlan Hud. 1 but. refoška Kopitar Amalija 1 but. mrsale, Kopitar Ivan 1 but. ruma, Kranjc Fran 2 skatli dateljnov in igrače, Kovačič Drag. 40 st. „Croatia“ 2 peresnici, Bonifacio 1 but. rozolje, Gorenjec 10 knjig in 5 plošč barv, Sorli 2 K, Perharc 2 K, Kukanja Val. 1 K, Lozej J. 1 K, Dobavšek 2 K.

BRZOJAVNE VESTI

Proslava cesarjevega jubileja.

DUNAJ 1. Večer je minul mirno. Le proti 7½ je na Ringu pred dvornimi muzeji nastala večja zmešnjava, kjer je neka gruča mladih ljudi pretrgala hodni red. Občinstvo je skušalo vsled nastale gnječe na prosto, ter so mnogi poskakali preko ograje vrta pred spomenikom Marije Terezije. Nekateri osebe so pri tem padle na tla in se poškodovale. V bolnišnico so prenesli 8 oseb. Dve osebi, med temi niže-avstrijski deželni poslanec Holzl, sta umrli na rešilni postaji. Mrtveca nimata na sebi nikakih ran in zdi se, da sta umrla za kapom vsled razburjenosti. Neko gospo na trgu Hoch am Eisen je popal srčni krč in je kmalu potem umrla na rešilni postaji. Ob 9. uri zvečer je bila razsvetljava

končana. O kakih drugih nezgodah ni ničesar znano.

ZAGREB 1. Povodom cesarjevega jubileja je bil danes v navzočnosti župana in številnega odličnega občinstva položen prvi kamen za novo deželno bolnišnico. Slavnosti se je vdeležil tudi ban Rauch.

BRNO 1. Brnska trgovinska in obrtna zbornica je imela danes slavnostno sejo.

PRAGA 1. Borzna zbornica je imela danes popoldne povodom cesarjevega jubileja slavnostno sejo.

PRAGA 1. Povodom cesarjevega jubileja je mesto že danes bogato okrašeno. Slavnosti so pričele danes s polaganjem temeljnega kamena za novo češko vseučilišče, oziroma gradnjo za akademične centralne oblasti ter za bogoslovno in pravoslovno fakulteto.

Nemiri v Pragi.

PRAGA 1. Policijsko ravnanstvo je nocoj po lepkih razglasilo, da so shodi in sprejedi vsake vrste po ulicah in trgih prepovedani.

PRAGA 1. Danes predpoludne se je okrog 500 čeških tehnikov hotelo podati na Priko. Tamkaj so pa našli vhod zaprt, nakar so se vrnili v Carolinum.

Nesreče na železnici.

ZAGREB 1. (Ogr. biro). Sinoči ob 7. uri 10 min. sta pri postaji Velika Gorica trčila skupaj dva tovarna vlake. Šest vozov je bilo vrženih s tira in so se močno poškodovali. Od železniškega osebja je bila ena oseba smrtno, dve pa lahko ranjeni.

ZAGREB 1. (Ogr. biro). Danes zjutraj se je pred zagrebško postajo zopet pripetila železniška nesreča. Siški vlak št. 501, ki je že na potu deloma skočil s tira, je vsled tega prispel na postajo Zagreb z encurno zamudo. Tamkaj je stal tovarni vlak, ki ni mogel na postajo, ker so bili tiri zasedeni z vozovi. Siški vlak je v popolnem tempu zavozil v tovarni vlak, tako da se je devet vozov popolnoma zdrobilo. Strojevodja osebnega vlaka je bil ubit, pet oseb je bilo pa težko ranjenih.

Z BALKANA. SRBIJA.

Belgrad 1. Danes je pričel izhajati nov list v francoskem jeziku pod imenom „La question serbe“.

Milovanovičeva demisija.

Belgrad 1. Govori se, da je Milovanovič z vsem kabineto demisioniral.

TURČIJA.

BEROLIN 1. Iz Carigrada poročajo: V Hajdar paši so nedavno temu bojkotirali avstrijski parnik, ki je prispel tjakaj z nemškimi blagom.

Narodni greh napravi, kdor pusti se slikati drugje in ne v odlikovanem fotografem ateljeju Antona Jerkiča v Trstu zraven velike pošte št. 10, v Gorici Gosposka ulica št. 7. — Svoji k svojim! 1267

.. Eugenia Cossovel ..

prej ravnateljica Tržaškega grafič. zavoda (Stabilimento grafico Triestino ex A. G. Salom)

časti se naznaniti slav. občinstvu in cenj. klijentom, da je odprla v ulici delle Poste št. 6

Prodajalnico novih in rabljenih pisalnih strojev vseh zistemov.

Aparati reprodukte rji vseh zistemov. — Potrebščine. — Čiščenje in poprave. — Pečati in table.

Gramofoni in slovenske, italijanske in nemške plošče

fini in navadni iz najboljših tovarn. — MENJAVA RABLJENIH PLOŠČ. — Telefon 16-82.

Cantina familiare istriana

TRST - ulica Farneto št. 29 - Trst

prodaja svoja vina, z brezplačno postrežbo na dom, po sledečih cenah:

Črno istrsko za dom po . . . K — 48 | Pristni viški Opolo . . . po . . . K — 72

Belo „prve vrste“ . . . — 72 | Črno dalmatinsko . . . — 68

Vrhu tega je vedno preskrbljena z vsakovrstnim namiznim vinom v buteljkah. Vsa gori naznačena vina kemično so analizovana. Gostilničarjem in krčmarjem cene po dogovoru. M. CINICH ex Glavina.

Odprla se je na novo urejena trgovina

z zgotovljenimi oblekami

za gospode, gospe in otroke.

pod tvrdko **BOHINEC & Co.**

v ul. delle Torri 2 Palača Diana (za cerkvijo sv. Ant. novega)

Zasiguramo solidno in točno postrežbo ter najnižje stalne cene in prosimo za obilni obisk.

Skladišče istrskega vina TRST Trg sv. Frana št. 7. — Prodaja na drobno in debelo. — Na malo: črno in belo po 56 stot. liter. Za gostilničarje cene po dogovoru. V skladišču se prodaja tudi na drobno za piti. Priporoča se slav. občinstvu: Stanko Reakovič. 1864

Stanovanje tri sobe, sobica, kuhinja, Greta 409 blizu nabrežinskega vodo-voda (Aurisina) za odčeti takoj; krasen razgled. (1876)

Izobraženo dekle želi vstopiti v službo k majhni boljši družini. Večja je v kuhanju, šivanju in drugih delih. Večša slovenščine nemščine in v talijansčini. Naslov daje Edinost.

Proda se pisalna in miza za vsprejemno ali spalno sobo. Via Scussa 8, II. nadstropje, na desno. 1890

Izučena šivilja želi vstopiti v službo k odraslim otrokom ali k boljši družini za nekoliko pospravljanje sob in šivanje. 1887

Ako hočete piti en kozareček dobrega Briaškega vina, pojdite v Škorkljo št. 332. — Novi gostilničar Franc Rusjan. 1889

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Sv. Miklavž!

■ Izbera igrač. ■

TRST, Trg Ponterosso 7

Najzmerneje cene.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PEKARNI in SLAŠČIČARNI

ALOJZ GUL

Piazza Caserma 4 in Via Caserma 17

sta na novo opremljeni

in preskrbljeni z najmo dernejimi stroji. Kruh iz moke I. vrste, svež 4-krat na dan. Naj-fineje slaščice. Velika izbira moke prve vrste. Likerji in vino prvih tu- in inozemskih tovarn.

— Moke iz prvih a. o. mlinov. — POLJATVE NA DEŽELO. VELIKA IZBERA FAV

Odprla se je v ulici Belvedere šte. 34

Velika in dobro preskrbljena zaloga

Napoljske in bolonjske zmesi

s pridejano tvornico domače zmesi

vsak dan sveže.

Podpisana se priporoča slav. občinstvu, gotova da zadovolji vsaki potrebi, udana

MELANY MINZI.

Pult (visoka pisalna miza) malo časa rabljen prodaja „Inseratni oddelek Edinosti“ (via G. Galatti št. 18. pritličje — Narodni dom). 1784

Stanovanje primerno isče mala družina 3) osebe) v bližini velike vojašnice. Prednost imajo stanovalci v novi hiši, ali ona, katera imajo vpeljano vodo in plin. Pogodba tudi za več let. Ponudbe pod „Tri osebe“ na Inseratni oddelek Edinosti. 1721

Stanovanje (soba, 2 sobici, kuhinja) se odda v najem. — Vrdela šte. 118

Prodajo se obleke, površniki, paletota za moške in dečke. — Plačilo na obroke. KOSTORIS, ulica Giosue Carducci št. 16, I. nadst., blizu restavracije Cooperativa (ex Hacker). 1813

Dve veliki sobi uporabo kuhinje se odda v najem za 22 gld. mesečno. Ulica Fabbri št. 1, po Scala dei Fabbri na desni. Voda v hiši. 1889

Ugodni prilika Proda se partija garantiranih Singerjevih šivalnih strojev za družinske potrebe, uporabljivih za vsako delo. Cena K 64. Preprodajalcem popust. Ulica S. Caterina 9, Dvorščice, Skladišče I. A. 1866

Prodajalna jestvin

in kolonijalnega blaga

Luigi Penco

ul. Ghenga št. 19 - TRST - ul. Ghenga št. 19.

bogata izbira suhega sadja, mandorlata, in kanditno sadje.

Razpošilja se po pošto na deželo

Cene zmerne.

STARA MIRODILNICA

Fed. F. Huber Succ.

TRST, ul. Barriera vecchia šte. 26.

BOGATA ZALOGA

barv. povlak, čopičev, pramenij, kemičnih izdelkov, miner. vod, parimov, zamahl, železne žice, elastike za cepljenje, mila in steklenih sip.

Zaloga žvepla in modre galice.

Darovi za sv. Miklavž

Slaščice in galanterijsko blago.

Okraski za božično drevo.

v pekarni in slaščičarni s prodajo sladkarij

Federico Skrdla, Trst

ulica Procureria šte. 6

lastna delavn. — Androna Gusion 3

IZBRANO BLAGO

V BOGATI IZBERI

Nova prodajalnica ur in dragocenosti

G. BUCHER

(ex drug Drag. Vekjeta)

CORSO šte. 36 — TRST

Nasproti prejšnje prodajal. DRAG VEKJETA.

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in zamenjuje staro zlato in srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravila vsakovrstno, srebrnino in žepne ure. Cene zmerne.

Zaloga ovsa in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coroneo).

Hotel Balkan

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji
Cene zmerne Počasi & bogl.

Hotel Balkan

Tovarne in delavnice pohišstva in stavbenih izdelkov v SOLKANU pri Gorici.

— Lasten železniški tir: Gorica, drž. koled., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu

ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4

Osrednje ravnateljstvo.

ZALOGE: REKA, Via Pile 2

SPLIT, nanovoj obali

Brz.: ZADRUGA - Trst

Telef. št. 1631 interurban

Žage v Soteski (Bohinj)

Letna produkcija

K 1.000.000